

**La nova llei de
polítiques de joventut:
una aposta per
l'emancipació**

**FINA SANTIAGO RODRÍGUEZ
MARTA CARRIÓ PALOU
SEBASTIÀ LLITERES LLITERES**

Fina Santiago Rodríguez

Palma, 1961. Consellera d'Afers Socials i Esports. Govern de les Illes Balears.

Marta Carrió Palou

Palma, 1984. Directora General d'Infància, Joventut i Famílies. Conselleria d'Afers Socials i Esports. Govern de les Illes Balears.

Sebastià Lliteres Lliteres

Porreres, 1993. Director de l'Institut Balear de la Joventut (IBJOVE). Conselleria d'Afers Socials i Esports. Govern de les Illes Balears.

Resum

El juliol de 2022 s'aprovà al Parlament de les Illes Balears la Llei 5/2022, de 8 de juliol, de Polítiques de Joventut de les Illes Balears. La nova normativa, fruit de la voluntat de Govern i consells insulars, així com del consens i de la participació del CJIB i de la ciutadania i grups interessats, marca el camí de les polítiques de joventut a les Illes Balears. En aquest article s'expliquen breument el context del sorgiment de la Llei, i els objectius i continguts més rellevants.

Paraules clau: Joventut / Polítiques de Joventut / Emancipació / Llei de Polítiques de Joventut / Llei, Habitatge / Ocupació / Educació

Resumen

El julio de 2022 se aprobó en el Parlament de les Illes Balears la Ley 5/2022, de 8 de julio, de Políticas de Juventud de las Illes Balears. La nueva normativa, fruto de la voluntad del Govern y los consells insulars, así como del consenso y de la participación del CJIB y de la ciudadanía y grupos interesados, marca el camino de las políticas de juventud en las Illes Balears. En este artículo se explican brevemente el contexto del nacimiento de la Ley, y los objetivos y contenidos más relevantes.

Palabras clave: Juventud / Políticas de Juventud / Emancipación / Ley de Políticas de Juventud / Ley / Vivienda / Ocupación / Educación

1. Context del sorgiment de les noves lleis

La legislatura 2019-2023 haurà estat marcada, a les àrees de joventut i lleure tant del Govern com dels consells, per la nova normativa que s'ha generat ¹. Des del primer moment, al Govern de les Illes Balears vàrem tenir clar que havíem de canviar el marc per poder canviar les eines: la joventut del país necessita noves solucions als problemes que pateix, bàsicament centrats en la dificultat o la impossibilitat d'emancipar-se.

És cert que la pandèmia que hem viscut des del març de 2020 ha impedit que aquests canvis normatius poguessin produir-se i, per tant, implantar-se abans del que ho han fet. Tot i això, s'ha aconseguit tirar endavant dues normatives que creim que situen l'àmbit de les polítiques de joventut i de lleure en un altre context molt més favorable perquè es desenvolupin.

La nova Llei de joventut, a més, era necessària perquè la de 2006 ja havia quedat obsoleta poc temps després d'haver estat aprovada. La crisi financera, social i econòmica iniciada el 2008 va provocar que les eines que establia la norma quedassin desfades en només dos anys. A més, amb el traspàs de les competències de joventut i lleure al Consell de Mallorca (2018), les institucions i els agents del sector necessitaven ressituar-se i establir nous mecanismes de coordinació i implantació de polítiques. Amb aquests precedents, era necessària

una nova norma centrada en les necessitats socials i materials de les persones joves per al desenvolupament vital d'aquestes, i que no es paràs tanta atenció en la fixació de programes concrets que no necessiten un text legislatiu per ser establerts.

2. Objectius i continguts més rellevants d'aquesta llei

La joventut no és una transició cap a la vida adulta, és un grup poblacional amb necessitats concretes i amb demandes pròpies; per tant, és susceptible d'actuacions específiques. Això que és molt evident no estava recollit en l'anterior Llei de la joventut, que només caracteritzava la joventut com un col·lectiu divers i heterogeni, que ho és; però aquesta caracterització no era suficient i era necessari aprofundir el tema dels drets singulars per al col·lectiu. I aquest pas el fa la nova Llei de polítiques de joventut, que caracteritza la joventut com un col·lectiu poblacional específic.

En aquest sentit, la nova Llei estableix drets propis per als joves. S'hauria pogut tenir la temptació d'enumerar tots els drets que tenen com a ciutadans i ciutadanes, com ara el dret a l'educació o el dret a la salut, però la nova llei se centra en els drets que han de tenir els joves com a tals, com, per exemple, «ser destinataris de polítiques públiques d'emancipació». L'efecte pràctic ha de ser que totes les polítiques sectorials han d'incloure el vessant de l'emancipació dels joves, especialment l'accés a l'habitatge (la Llei mateixa estableix que el 15 % dels habitatges públics s'han de destinar als i les joves), les polítiques de formació i les polítiques actives d'ocupació.

¹ En el moment de redactar aquest article, s'ha aprovat la Llei 5/2022, de 8 de juliol, de polítiques de joventut de les Illes Balears, i s'està tramitant al Parlament de les Illes Balears la nova Llei de lleure educatiu.

Un altre dret reconegut és el de la participació; fonamental. Hi ha joves que no tenen dret a la participació perquè no han complert 18 anys. És vital recollir aquest dret específic per al col·lectiu i facilitar-los espais i estructures de participació, com ara reconèixer les noves formes d'expressió de la joventut que són els grups de joves; donar rellevància al Consell de la Joventut de les Illes Balears dotant-lo de màxima autonomia administrativa i econòmica; constituir els consells insulars de la joventut, i promoure les associacions juvenils.

Tot això sense obviar la funció de coordinació que ha de tenir l'Institut Balear de la Joventut dins el Govern de les Illes Balears.

L'estructura bàsica de la Llei és la transversalitat de les polítiques dirigides a la joventut, ja que obliga totes les polítiques sectorials a pensar en la joventut i a planificar serveis específics per als i les joves dins l'àmbit de les seves competències. Així, per exemple, si la Conselleria de Salut elabora un pla contra l'obesitat, ha d'establir objectius específics per a la joventut, i així ha de succeir des de totes les administracions i en tots els sectors: serveis socials, educació, salut, formació, esport, igualtat, etc.

Per concretar aquesta transversalitat, s'obliga el Govern de les Illes Balears i els consells insulars a elaborar una cartera de serveis com a instrument que determini el conjunt de prestacions dirigides a la joventut, incloses les prestacions tècniques, econòmiques i tecnològiques. La cartera ha de definir cada tipus de prestació, i també ha d'especificar quines són les prestacions de dret subjectiu i, per tant, reclamables pels ciutadans i ciutadanes,

i quines són les no garantides i subjectes a disponibilitat pressupostària.

El grup social amb menys reconeixement jurídic sempre ha estat el dels i les joves; els infants el tenen; les persones majors i adultes, també. Aquesta Llei ho vol canviar, vol reconèixer drets propis i generar polítiques específiques des de tots els sectors públics per a la joventut i amb la seva participació.

Més enllà d'aquestes motivacions, aquests canvis legislatius aporten una novetat important i destacable, atès que escenifica la separació de dos conceptes històricament lligats: l'àmbit de la joventut i el sector del lleure educatiu. Si bé el lleure educatiu està protagonitzat bàsicament per persones joves, les polítiques de joventut van molt més enllà del lleure educatiu. De fet, són polítiques transversals que s'han de cobrir des d'una perspectiva àmplia i des de diferents àrees de govern: habitatge, ocupació, educació, esports, territori i, efectivament, també lleure, però per separat.

Aquesta separació permet destriar dos tipus de professionals que treballen per a la joventut, que tenen un títol sencer en la Llei de polítiques de joventut: els professionals mateixos de les polítiques de joventut i els professionals de l'àmbit de la joventut. Aquest darrer grup engloba els professionals del món del lleure, que pensam que s'han de diferenciar dels professionals de les polítiques de joventut, ja que aquestes engloben molts d'altres aspectes. Queda per endavant, però, un desplegament reglamentari que permeti a tots aquests professionals tenir ben definides les funcions, la formació i els drets laborals específics. En resum, és una llei que en aquest sentit

proporciona el primer reconeixement de les categories professionals de joventut sense deixar de banda altres treballadors i treballadores que també s'hi dediquen sectorialment.

Les Illes Balears tenen la particularitat que als consells insulars els corresponen unes competències que fan imprescindible que la coordinació entre aquestes institucions insulars i el Govern, juntament amb els ajuntaments de totes les illes, hagin d'anar al compàs per poder establir polítiques que realment puguin arribar a la joventut, a peu de carrer. En aquest sentit, les lleis amplien i aclareixen les competències de cada un dels tres nivells competencials: el Govern i els consells com a institucions coordinadores i impulsores, i els ajuntaments com a institucions d'intervenció. Augmenten les competències i l'autogovern dels consells insulars, i es dona per tancat el cicle de transferències de competències que va començar el 2006 (Eivissa, Menorca, Formentera) i que va acabar el 2018 (Mallorca).

Així, la nostra conselleria, concretament la Direcció General d'Infància, Joventut i Famílies, des del principi de la legislatura ha volgut exercir una coordinació funcional, profitosa i oberta amb els consells insulars. A més, s'ha de destacar la tasca de diàleg que s'ha mantingut des de l'inici de la pandèmia per coordinar actuacions i canvis de normativa. Per això, era important fixar mecanismes de coordinació senzills però útils, i és amb la creació de la Conferència Interinsular de Joventut que aquesta col·laboració s'ha de continuar donant.

I, no més important, però sí essencial, és la renovació i l'aposta per la Comissió Interdepartamental de

Joventut. Com hem dit abans, les polítiques de joventut no són només les que tradicionalment s'han reconegut com a tals, sinó que són i han de ser polítiques que planifiquin i executin de forma coordinada cada una de les institucions competents, i també entre les institucions de diferents nivells. Per això, la reactivació de la Comissió Interdepartamental és una eina clau perquè totes les conselleries que tenen departaments susceptibles de dur a terme accions per als i les joves planifiquin les polítiques de joventut del Govern de les Illes Balears. A més, la Comissió ha de fer el seguiment de totes aquestes accions, coordinades de forma conjunta per l'Institut Balear de la Joventut amb el suport del Servei de Joventut de la conselleria competent en la matèria.

Aquesta tasca és fonamental per tenir una visió global de les polítiques de joventut, per poder fer el seguiment de les mesures i les accions que emprengui cada àrea del Govern, i per integrar de forma correcta les polítiques de joventut dins cada una de les conselleries que poden desenvolupar aquestes polítiques. L'objectiu és complir els principis rectoros que marca la Llei de joventut, i també els continguts marcats per llei que han d'inspirar les polítiques, amb especial atenció a la joventut vulnerable. L'eina triada és el pla estratègic de polítiques de joventut, que, mitjançant un diagnòstic, establirà uns eixos i una metodologia d'aplicació de polítiques segons les necessitats de la joventut; establirà també les fases i els agents executors, i identificarà les conselleries competents per dur a terme les accions concretes.

Només prioritzant i regulant l'actuació de les institucions sobre determinades polítiques, com, per exemple, habitatge, treball i salut, podrem avançar cap a una societat en què la seva joventut tenguí possibilitats d'emancipar-se d'una forma digna i completa. Aquests àmbits prioritaris, establerts per la Llei, són l'emancipació juvenil; la promoció d'una vida saludable; l'empoderament i la participació, i la garantia dels drets de les persones joves. Sense deixar de banda les polítiques

pròpies i definidores de la condició juvenil, com ara les que fan referència a l'oci, la informació, la formació, etc., i que també han de fomentar les institucions. En resum, per entendre el canvi que planteja la Llei hem d'entendre el concepte de transversalitat de les polítiques de joventut.

Com totes les normes, a partir d'ara tocarà desenvolupar-la i, sobretot, complir-la i fer-la complir. Una bona part del present i del futur de la joventut de les Illes Balears en depenen.

